

Szanowni Czytelnicy

To ostatni tekst z cyklu poświęconego naszemu świętokrzyskiemu Archiwum Pełnemu Pamięci. W ośmiu odsłonach zaprezentowaliśmy przykłady zbiorów i kolekcji, które w ostatnich latach trafiły do Archiwum Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach. Na łamach Tygodnika „eM” Kielce mogliśmy się przekonać, że każdy ze zbiorów i pojedynczych dokumentów świadczy o wspólnej, świętokrzyskiej historii.

Przekazując własne zbiory do Instytutu Pamięci Narodowej wielu z Państwa podjęło trudną decyzję. Zdjęcia, zapiski i pamiątki rodzinne stanowią świadectwa łączące nas z nieobecnymi już najbliższymi. Stanowią część własnej tożsamości budowanej na wspomnieniu i szacunku wobec poprzednich pokoleń.

Przekazując zbiory prywatne do państwowych archiwów, muzeów i bibliotek, nauka szacunku wobec przeszłości nabiera szerszego wymiaru. Przeglądając kolekcje i zbiory prywatne możemy dojść choćby do wniosków, że osiągnięcia II Rzeczypospolitej były zbudowane wysiłkiem wielu, często „zwykłych” ludzi, a wybuch II wojny światowej stanowił rzeczywisty kataklizm niszczący jednostki i rodziny.

Poznanie historii Polski pozostaje poznawaniem losów Jej mieszkańców. To historie jednostek, rodzin a następnie małych Ojczyzn budują opowieść o dziejach tej jednej, wspólnej Ojczyzny.

Kończąc cykl poświęcony projektowi Archiwum Pełnego Pamięci nie kończymy realizacji misji gromadzenia, zabezpieczania oraz udostępniania materiałów archiwalnych. Mamy nadzieję, że przedstawione historie pomogły lub pomogą Państwu w podjęciu trudnych, ale jednocześnie odpowiedzialnych decyzji.

Iwona Czyżyk, dr Robert Piwko
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej
w Kielcach

Archiwum Pełne Pamięci

Wystawa Archiwum Pełne Pamięci

Kolekcja Haliny Stec-Kwaśniewicz

Od początku istnienia Instytutu Pamięci Narodowej jednym z najważniejszych celów jego misji pozostaje dbałość o zachowanie pamięci o dziejach Polski i Polaków w XX w. Działanie to realizowane jest między innymi poprzez projekt Archiwum Pełnego Pamięci. Od 2017 r. Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie wraz z oddziałowymi archiwami i archiwami delegatur Instytutu Pamięci Narodowej gromadzi pamiątki rodzinne. To wszelkie ślady przeszłości – akta urzędowe, prywatne listy, dzienniki, filmy, nośniki audio i wideo, fotografie – ukazujące losy polskich rodzin, a przez ich pryzmat historię naszej Ojczyzny.

Tworząc Archiwum Pełne Pamięci Instytut stworzył narzędzie pomocy skierowane do rodzinnych kustoszów, którzy opiekują się prywatnymi zbiorami. Wiedza tych osób o zawartości zbioru jest tak samo imponująca co bezcenna. Niestety, bezwzględność upływającego czasu wymaga, aby rodzinni kustosze otrzymali wsparcie. Stąd w każdym z archiwów Instytutu powołano pracownika archiwum, który pozostaje do dyspozycji osób zainteresowanych opieką nad zbiorami rodzinnymi. Służymy radą w jaki sposób należy przechowywać cenne świadectwa przeszłości. Jesteśmy otwarci wobec każdej woli złożenia materiałów rodzinnych do archiwum delegatury. Proces ich przekazania przebiega sprawnie i profesjonalnie. Zresztą potwierdzeniem tych słów jest obszerna lista Darczyńców.

Archiwum Pełne Pamięci to hasło za którym kryje się codzienna praca nad przechowywaniem i udostępnieniem materiałów źródłowych. W dobie cyfryzacji dążymy do tworzenia zbioru kopii cyfrowych, tak aby nie obciążać wypożyczaniem często bardzo kruchych dokumentów z początku XX w. Pracownicy archiwum

wchodzą w ten sposób w rolę wspomnianych kustoszy rodzinnych udostępniających materiały osobom korzystającym ze zbiorów Instytutu.

Dotychczas do Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej trafiło 2879 kolekcji i źródeł historycznych. W zasobie archiwalnym Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach znajduje się 145 zbiorów przekazanych przez osoby prywatne i stowarzyszenia.

Kolekcje przekazane w 2025 r.

Od stycznia 2025 r. do archiwum Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej trafiło 18 zbiorów i kolekcji od osób prywatnych. Dziś, po ich uporządkowaniu i opracowaniu stanowią łącznie ok. 1,5 metra bieżącego akt przechowywanych przez Instytut w Kielcach. To bardzo dużo. Jak zapewne się Państwo domyślicie – o wadze źródeł archiwalnych nie świadczą jedynie liczby. Znacznie ważniejsza jest ich zawartość. Już chyba na zawsze miano bezcennych towarzyszyć będzie materiałom odnoszącym się do sylwetek Zamordowanych podczas zbrodni katyńskiej. Podczas tegorocznych, cyklicznych spotkań edukacyjnych organizowanych w Sandomierzu do naszego zasobu trafiły dwa tego typu bezcenne zbiory. To dokumenty osobiste, fotografie i listy por. Bolesława Wawrzkiewicza i por. Teodora Wołoszczuka.

W czerwcu tego roku do zasobu archiwalnego Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach trafiło świadectwo przetrwania niemieckiego KL Dachau. To świadectwo zapisane na 39 listach Wacława Lutyńskiego adresowanych do żony Celiny. Listy te, dzięki zaufaniu syna Celiny i Wacława trafiły do Kielc, ale przede wszystkim mogły zostać pokazane szerszemu gronu – jędrzejowskiej młodzieży. Obecnie listy Wacława do Celiny posiadają kopię cyfrową oraz tradycyjną, a także dysponujemy ich tłumaczeniem. Stanowią podstawę publikacji edukacyjnej, której promocję zaplanowano na czerwiec 2026 r.

W ostatnim czasie trafiły do nas także inne, cenne zbiory archiwaliów. Z Wrocławia trafiły do nas pamiątki dotyczące losów Andrzeja Felczyńskiego – żołnierza Armii Krajowej. Wśród nich listy z niemieckiego obozu KL Buchenwald oraz niezwykła rzadkość – grypsy z Więzienia w Opatowie powstałe w czasie trwania okupacji niemieckiej.

W opracowaniu pozostaje także kolekcja jednego z kieleckich Darczyńców, który przekazał świadectwa życia i działalności Marii Foltynowicz z d. Kraińskiej. To pielęgniarka, która była jednocześnie... pierwszą amazonką startującą w zawodach hippicznych organizowanych w Polsce. Na kolekcję składają się fotografie, a także listy z okresu międzywojennego pisane do Marii oraz jej osobiste notatki i dokumenty.

Darczyńcom dziękujemy za podjęcie tej odpowiedzialnej decyzji i...

Zapraszamy

3 grudnia 2025 r. o godz. 17:00 do Centrum Edukacyjnego „Przystanek Historia” Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach. Tematem spotkania będzie podsumowanie realizacji projektu Archiwum Pełnego Pamięci w województwie świętokrzyskim. Spotkanie stanowi formę podziękowania, które chcemy złożyć darczyńcom w ramach obchodów archiwalnego Dnia Darczyńcy. Będzie wystawa, będzie rozmowa o zbiorach, a przede wszystkim będzie możliwość spotkania się darczyńców i archiwistów.

Zapraszamy 3 grudnia o godz. 17:00 do „Przystanku Historia” IPN w Kielcach przy ul. Warszawskiej 5. Spotkanie ma charakter otwarty.

Podpisanie protokołów przekazania kolekcji przez o. Przemysława Lutyńskiego i Dyrektor Archiwum IPN Panią Marzenę Kruk w dn. 13 czerwca 2025 r.

Listy Wacława Lutyńskiego pisane z KL Dachau

Nowe kolekcje w opracowaniu